

Гришко Ірина,
*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
аспірантка кафедри криміналістики*

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

В умовах глобалізації та активного суспільного розвитку ключового значення набувають права та свободи громадян. У різні історичні проміжки часу проблема забезпечення прав та свобод громадян залишалася дискусійною. Однак, на початку ХХІ століття обговорення цього питання набуло світового, глобального значення. Пріоритетним

завданням для кожної держави постає забезпечення та захист прав та свобод, бо кожен громадянин є найвищою цінністю. Варто зазначити, що права та свободи посідають перше місце у міжнародній системі критеріїв оцінювання розвитку демократії у кожній державі.

Дослідження проблеми забезпечення прав та свобод громадян потрібно розпочинати із визначення загального понятійного апарату. Права та свободи громадян – це універсальна цінність, яка покликана визначати межі свободи політиків, органів публічної влади. Права людини – це відображення правового розвитку людства. Конституція України закріплює, що основне право громадянина – це його можливість здійснювати певні дії для задоволення своїх життєво важливих матеріальних і духовних інтересів, установлених державою і закріплених у Конституції та інших нормативно-правових актах. У Конституції України (переважно в розділі II) визначено такі групи основних прав: громадянські, політичні, економічні, соціальні, екологічні, культурні, сімейні.

Зазначимо, що права та свободи громадянина – це гарантована на державному рівні міра свободи кожної особи, що є підданою певної держави. Конституція України, встановлюючи систему конституційних прав і свобод, передбачає механізм їх забезпечення, охорони, тобто всебічно їх гарантує. Про це свідчить, передусім, система конституційних нормативно-правових гарантій, зокрема, юридичної відповідальності за порушення прав, недопустимість скасування, звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Більше того, такий механізм притаманний будь-якій демократичній та правовій державі. Конституція України закріплює, що права та свободи людини і громадянина є найважливішим політико-правовим та соціальним інститутом, мірою розвитку суспільства та нації, а також основою і змістом функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.

Дійсно, правова держава, яка бере на себе зобов'язання щодо забезпечення прав і свобод людини, задоволення її потреб та інтересів, зобов'язана створювати ефективні механізми для їх забезпечення, що у свою чергу зміцнює фундамент держави і створює умови для формування громадянського суспільства. Під механізмом захисту прав і свобод людини у сучасному суспільстві слід розуміти систему певних соціальних інститутів, правових норм, засобів захисту (судових, адміністративних, цивільно-правових, кримінальних-правових та інших), що забезпечують найбільш повний і ефективний захист прав і свобод людини і громадянина [1, с. 52, 54].

Однак, звернемо увагу на проблему забезпечення прав та свобод громадянина на місцевому рівні. Становлення й розвиток інститутів громадянського суспільства, будівництво демократичної, правової держави безпосередньо пов'язані з реальним забезпеченням прав і свобод людини. Саме тому, права та свободи людини у сучасній державі

неможливо уявити без належним чином урегульованої й ефективно діючої системи їх забезпечення. Оскільки на місцевому рівні таке завдання виконують органи місцевого самоврядування, то виникає проблема, що інститути, які б мали захищати права громадян, на місцях не виконують у повному обсязі покладені на них функції. Слід також додати, що закордонний та вітчизняний досвід засвідчує, що наявність розвинутого місцевого самоврядування є невід'ємною ознакою демократичного врядування, що передбачає підпорядкування держави громадянам, а не навпаки [2, с. 208–209].

Діяльність органів місцевого самоврядування не повинна дублювати дії уряду і слугувати додатковим механізмом, який, з одного боку, допомагає впровадити нормативно закріплені права та свободи, а з іншого – це вид протидії владі. Необхідно окремо вивчати місцеву владу та органи місцевої влади, оскільки це перші незалежні, неупереджені, аполітичні асоціації громадян на визначеній території для просування життєвих інтересів громадян, які проживають у цьому районі [3, с. 57].

Отже, можемо зробити висновок, що проблема забезпечення прав та свобод громадян на місцевому рівні потребує детального та ґрунтовного дослідження. Оскільки важливим є не тільки кількість прав та свобод, а й врахування їх рівня забезпечення. Дотримання прав та свобод громадян виражається у взаємозв'язку центральних органів влади та місцевих.

Література:

1. Данильян О.Г. Механізм захисту прав людини в сучасному суспільстві: теоретико-правовий дискурс. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія: зб. наук. пр. Харків: Право, 2013. №4(18). С. 48–55

2. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія/ О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань, С.Б. Жданенко та ін; за ред. О.Г. Данильяна. Х.: Право, 2016. 488 с.

3. Danilyan O. Role of local government and bodies local government in ensuring the rights and freedoms / O. Danilyan // Yeabook of Ukrainian law: Coll. Of scientific papers / responsible for the issue O.V. Petryshyn. Kh: Law, 2016. №8. P. 56–63.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XVI Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(22 травня 2020 року)

Харків
«Право»
2020

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XVI Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (22 трав. 2020 р.). – Харків : Право, 2020. – 474 с.

ISBN 978-966-998-003-8

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XVI Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020
© Оформлення. Видавництво «Право», 2020

ISBN 978-966-998-003-8